MEDLEMSBLAD

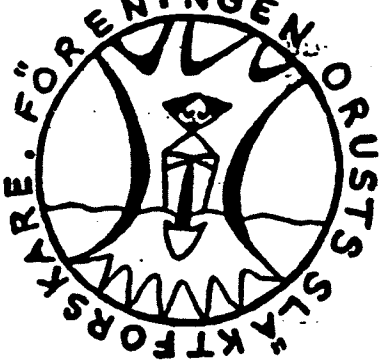

Årg. 12 1999 Nr.1

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 1998
Föreningen Orusts Släktforskare

Föreningen har under året hållit fem protokollförda styrelsemöten och vid årets slut var medlemsantalet 200 st, vilket var en ökning med 17 st sedan 1997.

Årsstämman hölls den 19 mars 1998 i Röra församlingshem i Henån. Eftersom det var 10-årsjubileum skulle det vara lite extra festligt och deltagarna bjöds på kaffe och smörgåstårta. Före årsstämman deklamerade och sjöng Sofia Hermansson. Folke Almegius höll ett mycket intressant entimmes föredrag/kåseri under rubriken "tio år och tio släkter". Till sist infann sig "tanterna Sellman & Rastman" och höll ett bejublat specialgjort framträdande i revyform med anknytning till släktforskning. Samtliga underhållare fick blombuketter samt förtjänstfulla och långa applåder.

Vid jubileet överlämnade Martin Persson från Uddevalla en gåva bestående av avskrift av kyrkoböcker över födda 1898-1920, döda 1861-1920 och vigda 1898-1920 avseende Torps församling.

I samband med årsstämman avgick styrelseledamöterna Eva-Lena Persson och Lena Kronvall och blev avtackade med blommor av ordföranden Ethel Hammeltz.

En anbytarträff genomfördes tillsammans med Inlands Släktforskarförening den 22 augusti på kulturhuset Fregatten i Stenungsund. Också Uddevalla Släktforskare var inbjudna. Det kom ett stort antal deltagare.

Under våren var det tio "Öppet-hus-kvällar" på Biblioteket i Henån och lika många under hösten. Bo Lindqvist, Ingemar Andersson och Folke Carlsson har ställt upp inte bara på sina tilldelade kvällar utan också vid de flesta andra kvällarna.

Årsboken "Hogensläkten från Myckleby Orust" är skriven av Karl-Johan Andersson.

En kulturvandring förlades till Skaftö i juni. Bo Lindqvist ordnade den tillsammans med Skaftö Gille - det var samtidigt en invigning av en vandringsled där. Cirka 70 personer deltog. Vädret var bra och guidningen likaså.

Ytterligare en vandring ordnades under sommaren. Den förlades till Hogen med anknytning till årsboken och Folke Almegius guidade. Trots hällande regn blev det mycket uppskattat och 64 personer deltog.

Föreningen var representerad av Ethel Hammeltz och Hervor Solander vid Släktforskarförbundets riksstämma i Jönköping den 28-30 augusti 1998.

Höstmötet hölls den 24 september 1998 i Röra församlingshem i Henån. Terje Fredh berättade om "Bohuslän - förr och nu" och föredraget blev mycket uppskattat.

I slutet av året har föreningen tillsammans med Kulturnämnden och Biblioteket inköpt ett stort antal mikrokort avseende Orust och Tjörn;
domböcker 1684-1800, uppbud och lagfarter 1740-1861, inteckningar 1744-1861, förmyndarskap 1757-1861, äktenskapsförord 1822-1836, boupptecknigar 1737-1859 och ägodelningsrättsprotokoll 1828-1846. Mikrokorten finns nu att ta del av på biblioteket i Henån.

Två medlemsblad har utkommit och redaktionen är densamma som de senaste åren nämligen Karin och Åke Gunnarsson samt Ingeborg och Fred Leyman. Deras arbete har rönt stor uppskattning.

Beslut har fattats under året att ha utbyte av medlemsblad med Nolaskogs släktforskare i Örnsköldsvik, Trollhättebygdens släktforskare i Trollhättan och PLF Person- och lokalhistoriskt forskarcentrum i Oskarshamn.

Styrelsen vill med denna årsberättelse framföra ett stort tack till alla som bidragit till vår verksamhet och för ett visat förtroende.

Henån i februari 1999

1998 års styrelse och funktionärer

Ordförande:	Ethel Hammeltz, Bovik
v Ordförande:	Bo Lindqvist, Fiskebäckskil
Sekreterare:	Gunnel Billö, Göteborg
Kassör:	Helen Olsson, Föggetorp
Ledamöter:	Rune Arvidsson, Tönsäng
	Ingemar Andersson, Henån
	Folke Carlsson, Henån
Styrelseersättare:	Kenneth Ericson, Gäddestala
	Anette Petersson, Näs, Långelanda
Revisorer:	Karl Hermansson, Kärra
	Karin Wetterström, Morlandstegen
Revisorsersättare:	Nils Tengby, Göteborg
	Lennart Olsson, Mulltorp
Valberedning	Folke Almegius Allmag.
-"-	Ingrid Samuelsson Holmudden
-"-	Karin Gunnarsson Henån

Redaktionsledning:
Ingeborg och Fred Leyman, Hede 7203, 472 92 Stillingsön. Tel 0304-37454.
Karin och Åke Gunnarsson, Hasselvägen 13, 473 32 Henån. Tel 0304-32414.

Föreningen Orusts Släktforskare har givit ut följande årsskrifter:

1990	Släkten Reuterberg från Orust
1991	Tusen Anor från Orust
1992	Porträtt från Orust
1993	Prästbackasläkten från Orust
1994	Släkten Bruhn från Orust
1995	Gamla bilder från Orust
1996	Fiolspelmän från Östra Orust
1997	Hasselösläkten från Orust
1998	Hogensläkten från Myckleby Orust

Skrifterna kan köpas genom föreningen eller i huvudbiblioteket i Henån.

Hej!

Det är roligt att få meddela att vårt medlemstal ständigt ökar. Vi är nu över 200 st.
Jag tycker mig också märka ett stigande intresse för släktforskning. Det har kommit ovanligt många telefonförfrågningar hem till mig, nu på det nya året.
Höstens "öppet hus" kvällar var väldigt lite besökta. Däremot blev det rena rama rus-ningen när vi började i år. Detta är mycket stimulerande för oss "Gamlingar".
Föreningen har tillsammans med bibloteket och kulturnämden inköpt nyfilmat material på mikrokort. "Se uppräkningen i verksamhetsberättelsen på annan plats i detta blad" Materialet förvaras i pärmar i nedersta skåphalvan på andra våningen i biblioteket.
(I den övre halvan står pärmarna med övriga mikrokort)
Vi i styrelsen har beslutat byta medlemsblad med andra föreningar i närområdet. Det är Trollhättebygdens, Inlands och Vänersborgs släktforskarföreningar. Uddevallas program får vi oss tillsänt. (Se annan plats i detta blad) Även mer avlägsna blad skickas till oss. Därför uppmanar jag åter igen "ta en titt i mappen märkt med, nytt från Orusts Släktforskare Den står på hyllan mitt emot mikrokorts skåpet. Där finns också information från Sveriges Släktforskarföbund. På samma hylla står också mappar med Släkthistoriskt forum och Svenska antavlor. De är till för medlemmarna.
Som vanligt håll ett öga på spalten "det händer på Orust" Där kommer våra kulturvandringar att annonseras.
Den 18 mars kommer Hans Larsson till oss som föredragshållare på årsstämman.
Kanske kommer vi då på att kivet mellan Orust och Tjörn egentligen inte är något annat än "syskonbråk"

Väl mött på stämman E H

Presentation av styrelseledamot.

Hejsan på er! Presentera sig själv är bland det värsta som finns, men jag heter Folke Carlsson och är av födseln torpare, numera bosatt på Henån. Stack till sjöss när jag blev så gammal att jag fick lov att mönstra i maskin. När barnen började komma till världen kom jag mig i land och efter en del turer fick jag jobb på Orust Kommun och började arbeta med vatten och avloppsrening och på den vägen är det ännu, det är 30 år sedan det är inte klokt vad tiden går. Någon gång på slutet av 70-talet, rätta mig om det är fel, kom jag att jobba ihop med en tjej som heter Helen Olsson som började dilla om någonting som hette slä ktforskning som hon höll på med, sen var det kört. Så det är egentligen Helens fel att jag sitter här och skriver och försöker presentera mig själv.
All forskning som gäller Torp socken och kanske framför allt de norra delarna ligger mig varmt om hjärtat. För närvarande håller jag på med emigration ifrån Torp, gårdsinventering på Söbben, omkomna sjömän från Torp, dokumentering av Torps rotebåtsmän och en del annat som dyker upp. Sedan är vårt öppet hus på onsdagarna kick då man kan lyssna och tjöta med dem som begriper det här med slä ktforskning.

Vi ses
Folke

Anhålles att medlemmar i föreningen intresserade av forskning i Fryksdalen delgives följande nyhet:

Östra Emterviks Hembygdsförening har låtit trycka del III (1726-1740) av "Sammandrag av Fryksdals härads domböcker" av undertecknad Gunnar Almqvist. Boken är på 624 sidor och har fått samma utförande som föregående delar, med ort-, sak- och personregister. Pris kr 200:- plus porto kr 35:- Den kan beställas från hembygdsföreningen hos följande:

Gunvor Jansson
Bogerud
686 96 ÖSTRA ÄMTERVIK
(Tel 0565-32056)

Per Sundqvist
S. Ås, Bråten
686 96 ÖSTRA ÄMTERVIK
(Tel 0565-30104)
(E-post: sundqvist@xpress.se)

Hembygdsföreningen har ännu några exemplar kvar av del I (1600-talet) och del II (1701-1725) till samma pris, kr 200:- plus porto kr 35:- per del.

M v h
/ Gunnar Almqvist /

Antenngatan 8 B
421 33 V. FRÖLUNDA
(Tel 031-477729)
(E-post: gunnar.almqvist@swipnet.se)

UDDEVALLA SLÄKTFORSKARE
PROGRAM VÅREN 1999

BESÖK PÅ SJÖMANSHUS-MUSEET
TISDAG 13 APRIL
18.00
SJÖMANSHUS-MUSEET, St Hellevigsgatan 4, Uddevalla
Guidning av museet.

BESÖK PÅ MELLERUDS MUSEUM
LÖRDAG 24 APRIL
Vi träffas kl 10.00 på Kampenhofs parkering, mittemot Bohusläns museum, och åker i egna bilar till Mellerud.
Har du ingen bil? Tveka inte att ringa och anmäla dig till resan vi ordnar samåkning, alla kommer med.
Vi är välkomna till Mellerud klockan 11.00 där vi får visning av museet av kunnig personal.
Tillfälle ges för er som vill använda tiden till att forska.
I gårdshus finns servering med kaffe och dopp.
Anmäl ditt deltagande till Stig Rahm tel. 0522-86888 eller Per-Åke Olsson tel. 0522-72024 eller Hilding Jacobsson tel. 0522-19937, senast 16 april.

Vårens program

I Vänersborg:

Onsd. 24 mars 18.30 talar Kent Svennungsson, från Trollhättan om "farfar Manfreds släkttavlor". Kent visar också en del av antavlorna.
Församlingshemmet, Vallgatan .
Enkel förtäring 15 kr.

Onsd. 28 april 18.30 är det Kjell Åberg, Mellerud som talar om "Vallonsmedsforskning" i Församlingshemmet, Vallgatan. Enkel förtäring 15 kr.

Lördagen 8 maj heldag ca 9 – 17 inbjuder Trollhättans Släktforskare till traditionell resa för släktforskare i Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg.
Vi besöker Åsle tå och gör en guidad tur i falbygden. Kostnad ca 200:-.
Egen kaffekorg (2 pauser) medtages och så äter vi en gemensam lunch på Bredablick på Mösseberg.
Bindande anmälan till Siv Sjögren 0521-173 86 senast 15 april.

I Trollhättan:

17 mars Leif Gustafsson: Var låg Valhall?
27 mars Anbytardag i Blå huset i Sollebrunn 12-16. Sollebrunn, Eska, Lagmansered, Magra, St. Mellby, Nossebro och Essunga.

21 april Carl Hylander, Alingsås: Oltorpasläkten från Stora Mellby.

Medlemsmötena är i Församlingshemmet kl 18.30.

Sundals Släktforskare:

15 mars Gunnar Ohlsson, Mellerud: "100-åringen Nils Ferlin".
19 April Jan-Erik Aronsson, Öresjö: "Sänkningen av Hästefjorden 1830-1876".

Mötena är i Brålanda järnvägsstation kl 19.00.

Färgelanda Släktforskare:

17 April Preliminärt. Föredrag i Lerdal, Gamla skolan mitt emot kyrkan.
25 febr. Årsmöte i Bruksgården, Ödeborg.
29 maj Vårutflykt i Hällemon mellan Stigen och Högsäter. Samling kl 12.00 vid Hällemon-avrättnings- och marknadsplats.

Orusts släktforskare har tillsammans med Kulturnämnden och Biblioteket inköpt ett stort antal mikrokort rörande Tjörn och Orust avseende:
domböcker 1684-1800,
uppbud och lagfarter 1740-1861,
inteckningar 1744-1861,
förmyndarskap 1757-1861,
äktenskapsförord 1822-1836,
bouppteckningar 1737-1859 och
ägodelningsrättsprotokoll 1828-1846 .

De finns nu på Biblioteket i Henån för den som är intresserad.

MAJs barndom berättad av henne själv.

Den här boken handlar om hur barndomen kunde se ut på 30-50 talet på en Ö i Bohuslän. Hur vi med små medel, mycket arbete och många gånger sparsamt med mat och dylikt kunde bli rediga avkomlingar trots allt. Det var mycket slitsamt, men också en hel del gemenskap och förnöjsamhet med det lilla. Fläskbiten till den mindre bemedlade grannen t. ex. Frukten som kom som en skänk från ovan,allt detta och mycket mer kommer upp ibland när jag tänker på min barndom. Jag skall här återge en del som jag upplevt, ljuvt och lett i en salig blandning, men sådant är ju livet. På begäran av min yngsta dotter, Ulrika. har jag målat bilder ur minnet, när och var det hände.

Anneberg 1995

1/ Jag Maj Gunhild Johansson,föddes på Barnbördshuset Uddevalla 30 januari 1934, jag hade då två bröder, Ture som var nio år och Yngve som var sex år. Min mamma Hilda , född i trakten där vi bodde,så också min far Axel, han var sjöman. Jag hade också en halvsyster, Dagmar,som var tjugo år.Jag fick senare ytterligare ett syskon Asta. Vi bodde på ett torpställe i skogen, mycket idylliskt, det fanns två kor och en gris, några höns och två katter, dom hette Agust och Lotta.

När jag anlände till detta ljuvliga Skogshyddan fanns det ingen säng till mej, man får inte vara rådlös tyckte min mamma, en sillåda tapetserades och där fick jag ligga, mej veterligt har det inte stört mej,

men nog är det en viss skillnad på då och nu. Jag var ett stort barn så sillådan blev väl snart för liten. Jag somnade många kvällar till separatorns surr när mamma hade mjölkat Lill-kolla och Stor-kolla.

När hon läst aftonbön och psalmen,Så går en dag ifrån vår tid och kommer icke mer, den tyckte jag lät så dramatiskt.

2/ Vi hade en öppen spis till en början, det var mycket ved som gick åt till denna, och passning av elden. Kommoden som innehöll handfat och tvålkopp med tvål upptill, diverselåda och potta nederst, var flitig använd, tvätta dej ordentligt Maj, men hur jag tvättade försvann inte "pricken" i mitt armveck,det har den inte gjort i dag heller.

Pottan var bra att ha mörka och kalla kvällar och nätter. Vi barn låg i kammaren, som man kunde se från köket,med trasmattor i glada färger.

3/ En dag hörde jag mina bröder viska till mamma, det finns kattungar på rännet i ladugården. Tyst ,tyst sa mamma, säg inget till Maj, hon får inte gå upp där, hon kan ramla ner, men på den tiden hörde jag bra, så när ingen såg mej smög jag upp för stegen.

Jag hittade två kattungar som jag lade i mitt förkläde och klättrade ner, det hade jag klarat galant, sprang in och lade dom under huvudkudden i min säng, jag ville ha dom för mej själv en stund, så jag lade mej på kudden och somnade. Mamma kom och undrade varför jag låg där, jag tittade under kudden, och mamma blev förskräckt. Nu har du legat ihjäl kattungarna Maj sa hon. Då förstod jag,och blev så ledsen, jag ville ju bara ha dom hos mej en stund och tänk vad katten Lotta skulle leta efter sina ungar.

Jag satte mej under körsbärsträdet och begrundade mitt tilltag.

4 / Nassegrisen var som alla andra djur, omhuldad, för att få strö till honom gick mamma och jag upp på dom flata bergen där det växte stora mossruggor, dom vände vi på så solen skulle torka dom.

På eftermiddagen gick mamma och jag tillbaka,samlade mossan i stora jutesäckar och bar hem till grisen,det tyckte han så mycket om.Ett lite torpställe gav ju inte så mycket att det kunde räcka till allt, grisen slog knorr på svansen och var glad.

5 / Men grisen har man ju inte för att det är roligt, han skulle ätas så var det bara. Einar, en bonde i byn, gick omkring och slaktade, så kom han till oss en dag och då fanns det ju ingen nåd för Nasse. För mej som var liten var det en dag full av frågor Varför skulle grisen bada i så hett vatten ? Varför skulle blodet tappas av honom? Varför skulle han skäras i? Min goa gris, jag tyckte inte om Einar för detta, komma och göra grisen så illa, fy!

Kusiner till oss hade kommit från byn, de väntade liksom bröderna på grisens urinblåsa. Dom fick den och så var det en glad dag för dem, dom blåste upp den, dom sparkade fotboll med och hade så roligt.Jag och katten Agust fick titta på.

När slakten var avklarad skulle det drickas kaffe och mamma frågade Einar.Vad vill du ha för jobbet, jag skall inget ha, sa han, grannar emellan tog inget betalt av varandra på den tiden. Jo sa mamma, jag skall se om jag har några löspengar, och så kände hon på spiselkransen,hanfick ett par kronor.

När han gått och jag funderat väldeligen,var jag tvungen att fråga mamma.Mamma om pengarna som Einar fick låg lösa, ligger dom andra pengarna fast då? Det blev en del förklaringar innan jag förstod hur det hängde ihop med den saken.

Det var ett drygt jobb att ta hand om allt efter grisen, det skulle göras blodpalt av blodet, det skulle kokas i en stor gryta och stuvas i stenkrukor och ställas i källaren.

Grishuvudet skars i lämpliga skivor, som varma, doppades i en blandning av grovstött svartpeppar och salt och varvavades i en stor skål klädd med en tunn hand-duk,det skulle vid lagom höjd knytas till, och kokades i en gryta sedan läggas svalt, med en stor sten ovanpå. Allt detta var för mej spännande och naturligtvis skulle jag smaka, jag doppade köttet i pepparsalt-blandningen och åt. Oh vad gott det smakade. Nä sa mamma Tös jag minnar (menar) du är garn (galen) nu får du ont i magen, nädå jag mår så bra, sa jag. Allt togs tillvara och vi hade mat länge. Nassegrisens öde skänkte jag inte en tanke.

6 / Det hade blivit höst och potatisen skulle upp ur jorden. Jag fick en filt att sitta på vid gärdesgården. Nu kunde arbetet börja, hacka och korg, böjda ryggar, svettigt värre.

Yngve var inte så intresserad, han tog en promenad, han var en filosof och drömmare, sa mamma. Ture och mamma tog upp potatis. Efter en stund kom Yngve,med händerna i byxfickorna och deklamerade: Det är våren, det är våren,som har kommit tillbaka igen. Är det våren ? sa mamma, det är ju höst ser du inte det, löven gulnar ju, då lägger han till lite illmarigt, fast det förstår inte mamma sej på ! Kanske hade han varit borta vid vårt älskade Paradis-äppleträd, det var söta goda äpplen, som jag minns med stor lycka.

7 / Det hände en dag, att min pappa som var sjöman kom hem, det var ovant och konstigt, vi träffades ju inte så ofta, så han var nog lite främmande för mig. Han hade en celluloidanka med till mej, den hade vackra färger, men segla i baljan kunde den inte, den bara välte till min stora förtrytelse. Pappa hade byggt två fina segelbåtar till mina bröder,de kunde segla med dem, det gjorde de i dammarna som fanns i bergen ovanför Skogshyddan.

8 / Snön hade kommit, men de fick inte hindra att de flätade korgarna skulle hämtas hos "blinnen" i Mon. Fram med kälken, på med varma kläder, jag fick sitta på kälken men hu vad det var otrevligt när kälken for från sida till sida och kvistarna slog mej i ansiktet det fanns ju ingen väg bara en stig.

Efter någon timma, minst, var vi framme. Mon var en liten gård som låg mitt i skogen, där bodde mamman med sina två blinda barn,den ene hade gått på blindskola och fått lära sig göra borstar, korgar och dylikt, min mamma hade beställt "skäppekorgar", en korg med oval träbotten och med kraftigt flätade sidor och ett par rejäla handtag, dom var bra att ha t.ex vid potatisupptagning.

Kom in Hilda och ta tösa med dej så ni får värma er lite, jag sätter på kaffet.Men tro inte att det gick att lura in mig med kaffe fast jag nog visste hur kaffe smakade så liten jag var, 3 år. Saken var den att jag helt enkelt var rädd för dom som var där inne och var blinda, inte ens mamma kunde jag lita på i det fallet, Nähä sa mamma, det är ingen ide jag kan inte få in henne.

Jag stannade utanför full av skrämsel för vad de blinda skulle kunna ta sig för, nåväl korgarna sattes på kälken och jag i dom, högt blev det, ja jag kan ännu känna hur det kändes,det som om jag skulle ramla ur,men hem kom vi i alla fall och jag hade lärt mej något den dagen.

9 / Ture och Yngve var påhittiga, de hade fått tag i en planka, här skulle gungas hade de fått för sig och jag var inte sen att rompa med, Rompa med var ett annat ord för att alltid följa efter.

Upp med plankan gärsgårn (gärdesgården) letade efter en lämplig sten att lägga den på.Det såg väldigt roligt ut, ja vill också gunga sa jag.Nej du väger inte så mycket, det väger inte jämt!

Fy vad tråkigt det kändes att stå bredvid,men skam den som ger sig, gunga skulle jag, upp på gärsgårn, satte mej på mitten och höll mig under plankan. Ja så gick det som måste ske vid något sånt här, jag klämde mej illa på långfingret, där har jag en upphöjning ännu i dag, men gunga fick jag.

10 / Ovanför Skoghyddan i skogen låg ett annat torpställe,Finkatosia, hette det. Där bodde en tant Hedvig, henne hade jag så att säga ett gott öga till, hon var snäll och hon bakade så goda kakor, bl a en mjuk kaka som mamma fick receptet på. Jennykakan hette den.

Hon bodde vid dammarna där Ture och Yngve seglade med sina båtar. En dag hade jag fått ett par vita kängor, dom skulle jag absolut visa tant Hedvig, så jag traskade iväg, det var väl nära en kilometer att gå, inte frågade jag mamma om lov, så det blev inte så roligt som jag tänkt mej.

Väl framme hos tanten visade jag med stolthet mina fina kängor. Oh så fina dom är sa hon, men var har du mamma? hon är väl med? Nä sa jag, och satte mej tillrätta på soffan, för saft och kaka skulle jag väl få när jag varit så duktig? men tant Hedvig, hon mörknade i ansiktet.

Det är nog bäst att jag följer dej hem sa hon, och så fick det bli, mamma var inte så god på mej. Att hon var rädd för dammarna kunde jag ju inte förstå,jag skulle bara visa tant Hedvig mina nya kängor.

11 / Min mormor Maria bodde i Hällebord, nere i byn, hon var gammal och inte så kry.

Hon hade varit änka i tjugo år, hon hade fött sexton barn och var nog sliten, morfar Jöns Hilmer hade varit sjöman, så hon fick ensam sköta gård och barn tillsammans med en sjuk syster.

Det var en kall eftermiddag vi skulle besöka henne .Inne i köket sprakade elden i spisen och kaffet maldes i en kaffekvarn." Kaffepetter" sattes ned sedan mormor med spiskroken "rasslat" upp ett par spisringar. Ljuvliga dofter spred sig, småprat om ditt och datt,och en massa förmaningar! Var är Axel nu? Du får väl hem pengar så du klarar dig? hur är det med kräga (korna) jag satt och lyssnade.

När vi skulle gå hem sa mormor. Vi får rulla om Majs fötter med tidningspapper så hon inte fryser, här är frost nu, så fick jag halvligga på soffan medan mormor tog på mig kängorna. Jag minns det var så jobbigt att gå uppför de branta backarna, jag tror nog att jag blev buren till och med.

Det gick en vinter och så kom det bud att mormor dött.

Begravningar på den tiden var något väldigt stort,fruktansvärt och ett sörjande utan ände.

Mormor lades i kista som kläddes efter alla konstens regler, spetsar,krås och grönt ris eller något liknande som dekoration. Hon skulle stå lik på källarvind, ett litet hus på gården med jordkällare under, där hängdes upp lakan och sattes in smågranar, där fick hon ligga tills hon skulle köras till kyrkogården.

Dagarna före begravningen var det mycket att göra.

Dagmar min halvsyster, skulle sy en klänning till mig, för jag skulle vara med. Dagmar kom till Skogs-hyddan i kvällningen just som mamma och jag skulle gå ut till grisen med "surpa", ja så hette det när varmt vatten blandades med mjöl och"skuler"(hushållsavfall t ex Potatisskal). Vi stod i farstun när hon kom, mamma på ena sidan spannen och Dagmar på den andra. Dagmar höll upp klänningen hon sytt, vit med svarta prickar, tror du den blir bra, sa hon.Dom vände och vred, beundrade klänningen, pratade hur länge som helst, ingen bryr sig om mig tyckte jag, det är bara klänningen och prat, men jag då! jag är ju här, se mig, nähä!,

Då stoppade jag ena benet i "surpespannen," jag kan ännu känna värmen då mina ribbstickade strumpor sakta vättes av surpan, då fick dom bråttom och så blev jag upptäckt, det var ju det jag ville.

Begravningen hölls i den dödas hem, så var seden, det skulle vara både mat, brännvin och begravningskarameller, svarta och vita med kors på i "silver".Jag hade turen att få ett par stycken, det var vita,hårda karameller.Tårta med kors på.

Alla var så ledsna, undra på det, alla skulle ju ut och titta på mormor. Sedan bar det iväg till kyrkan i procession, kistan fick stå i en fin vagn med vackra, frasande gardiner,dragen av två hästar.Hon fotograferades också och korten fick Ture gå omkring och visa för grannar och släkt efter begravningen. Det var jobbigt tyckte han.

12 / Katten Agust var ju allas kelgris, vit,stor,lugn och präktig på alla vis, men det hindrade ju inte att han tog sina turer runt ikring " sina revir".

En dag kom han inte hem efter sin promenad, vi lockade, ropade och letade men ingen Agust, ja nu har nog räven tagit honom sa mamma. Vi ville bara inte tro det, för det var ju ett alldeles för hemskt öde, det kunde bara inte vara så.

Dagarna fylldes av väntan och undran, var han i livet? låg han och plågades. Ture och Yngve gick i skogen och letade, men utan resultat. Så en dag hörde vi ett ynkligt jamande på trappan, vi rusade ut, där satt något ynkligt,sårigt och smutsigt kattskrälle och ville komma in. Det blev fart på oss alla, mamma värmde vatten och tvättade alla sår, han var lite orolig, men fann sig bra. Ture hade en låda katten skulle ligga i, Yngve med en trasa att torka honom med och jag klappade honom, alla tyckte vi så synd om honom, efter mat och vila piggnade han till, han var oss kärare efter den utflykten.

Mamma och Asta kom hem från BB, jag hade kikhosta. Kikhostan hade jag fått en dag då jag skulle gå till grannpojkarna för att leka, det blåste mycket den dagen, tant Isa kom emot mig och ropade! Kom inte hit för pojkarna har fått mesosten! vad menade hon? hon såg så upprörd ut, men inte var mesost farligt? nä,jag gick in till dom och lekte i trädgården så blev jag smittad.

När jag kom hem sa jag till mamma, tant Isa pratade så konstigt, hon sa att jag inte skulle komma dit för pojkarna har "mesosten",

Men Gud! sa mamma du hörde fel dom har fått kikhostan, nu kanske du får det också, ja nu hade jag ställt till det igen. Det var ingen rolig tid, jag fick inte se på babyn ens. Jag blev arg, och inte kunde jag sova heller, hostan höll mig vaken.

Hålögd och söndervakad var jag nog ingen vacker syn, när moster Anna kom och hälsade på.Men Hilda så tösa ser ut, får hon ingen mat? Hon! sa mamma förnärmat, hon är ju sjuk och kräks upp allt hon får,så det är ju inte konstigt att hon är mager! Det blev mycket diskuterande om hur jag skulle skötas för att återfå min hälsa.

Jag skulle vila och dricka nysilad mjölk.

Hela familjen utom jag,som var sjuk, tog upp havre på ängen nere vid vägen. Då kom min syster Dagmar med en jättepåse med godis som jag skulle ha, mamma kom upp och gav mej,jag blev så glad, vi kommer och dricker kaffe klockan tre sa hon.

Då hade jag dukat och lagt en lika stor hög godis till alla.hela påsen delade jag upp,det kändes bra att alla skulle få dela med mig. Men min pappa tog sin hög och sköt till mig och sa. Ta det här, du är så snäll så du kunde ge bort näsan om den var lös, det tyckte jag var det finaste han sagt till mig.

13/ 1939 bröt kriget ut i Norge, pappa mönstrade av båten, farmor dog och farfar var gammal och hade en gård, kunde inte klara sig ensam.Vi övertog gården, och sålde vårt kära Skogshyddan. Det var en stor omställning för oss alla.

Farfar fick bo i "Brittastugan". Den stugan hade han burit stock för stock från Furuhagen.Vi flyttade in i farfars hus,det var gammalt och skulle så småningom rivas och byggas nytt.

Dagarna var fyllda av arbete och åter arbete. Den gamla ladu- gården revs och byggdes upp på nytt.

Lastbilen kom med bräder, det var många som hjälpte till, jag tyckte om när det var fart och fläkt.

En dag fick jag för mig att jag skulle sätta mej på fotsteget till lastbilen, jag höll mig i handtaget, bilen körde iväg, hu vad spännande det var, jag åkte med till affären, ca en kilometer, då stannade bilen till och jag tänkte att det är nog bäst att jag hoppar av här,nästa anhalt var om ca en mil.

Ladugården var klar och hästen Balder köptes.

En dag i augusti gick Ture och mamma ner till sjön, det var en brant stenig stig, för att fiska mycket fisk var det tänkt, men det blev bara en skädda, den får jag stuva sa mamma, så den räcker till middag i morgon, hon var långt gången i sin graviditet.

Ture blev väckt mycket tidigt nästa morgon med orden, skynda dig bort till Kleva (ca en mil) och beställ en bil, mamma måste till sjukhuset, han trampade på det fortaste han kunde. Taxin kom och vi stod undrande kvar.

Ture hade fått instruktioner hur han skulle sköta hushållet, det blev lite "stålrand" i brödet men annars tog vi oss igenom den tiden bra. Två spänner stod i farstun, en med rent driksvatten och en med blötlagda jordiga grönsaker, någon hade hängt vattenskopan i grönsaks- spannen, jag var törstig och drack jag var inte så lång att jag kunde se vad det var i spännerna, fy vad det smakade, den smaken kan jag känna ännu. Så ett par dagar senare blev Yngve tillsagd att gå till affären att köpa en sopborste,när han kom hem talade han om att de ringt till affären från BB i Uddevalla och sagt att vi fått en flicka till i familjen, glädjen var stor, Asta skulle hon heta. Sopborsten, förresten, den hängde med i tjugo år!

14 / Farfar som bodde i "Brittastugan" fick mat hos oss, men ibland ville han äta hos sig, då bar vi bort mat till honom. Fick han fläskskivor med svål på, sparade han svålarna som han matade råttorna med, bara för sällskaps skull som han sa. Dom skall ju också leva, vi andra var väl inte precis överens om detta.

Han var för övrigt mycket för att gå i kyrkan,och gick även på ålderns höst den långa vägen genom Skörboskogen,Kvarndalen till Myckleby kyrka, en sträcka på ca en mil, det besvärade honom inte nämnvärt.

En gång gick han ända till Göteborg, det tog två dagar, en massa "skickebud"(ärende åt andra)skulle han uträtta också. På vägen fick han bitvis åka med någon hästskjuts, när han kom hem igen klagade han att han hade ont i fötterna.

På kvällarna satt han vid fönstret och läste bibeln och sjöng psalmer, han hade torndönsstämma som hördes ända in till oss. Ofta när jag hörde honom sjunga, smög jag bort till husets baksida,där låg ett gammalt randigt oljefat som jag låtsades spela orgel på, jag tyckte det var så högtidligt.

15 / Min syster Asta, fick börja med skorpvälling,jag fick smaka, så sött och gott det smakade, kunde jag också få? nej sa mamma det här är bara för bebisar, så jag fick nöja mig med att se på när Asta fick äta denna härlighet, jag blev avundsjuk på henne.

Mamma och alla hade mycket med husbygget och gården att göra, så jag fick hjälpa till att passa Asta.

Hon skulle ligga på en filt i gräset, och fick inte krypa utanför, det skulle jag se till, men hon gjorde inget annat än kröp till filtkanten, hon försökte smaka på gräset.Det var jobbigt, det hjälps inte.

Du får passa henne sa mamma, det var inte lätt jag var ju bara sex år.

16 / På min sexårsdag kom tant Maria, grannen, med en paket till mej, det var ett brunt tyg i paketen, jag sa inget men mamma som skulle sy en klänning av det, tyckte nog att det var ett dystert tyg till en liten flickunge.

Men jag får väl sy på ränder av kjedjestygn i gult och grönt så kanske det piffar upp lite. Sagt och gjort klänning blev det med gula och gröna ränder.

Jag vill ha en ficka också sa jag! Nej det finns inte mera tyg sa mamma, så dum hon var tyckte jag,gick ut i verandan där symaskinen stod och saxen låg, och så klippte jag upp en bit av tyget i kjolen, där jag tyckte det skulle passa med en ficka, stack ner handen och gick för att visa mamma. Se här nu har jag gjort en ficka!

Men tös nu har du fördärvat klänningen! det skall vara en påse på insidan.

Nu, blev jag mycket betänksam och förstod med ens att det inte går att göra så här, men bättre brödlös än rådlös, ut till symaskinen igen tog fram nål och svart tråd och snörpte ihop hålet.

Gick tillbaka till mamma för att visa, att jag nog kunde reparera den här saken själv. Ja,ja suckade mamma, men det blir ju ingen heder med den klänningen ändå. Så hade jag gjort bort mig igen.

17 / Samma år som huset var färdigbyggt, dog farfar, han dog i den röda Brittastugan, han hade dött på natten medan jag låg på vinden ovanför och sov.

Det såg så konstigt ut på morgonen när jag smög mig förbi, han låg så stel i sängen med ett lakan över sig. Så tyst det blev, alla talade tyst. Tanten i pensionatet, Maria, kom och hjälpte mamma med svepningen, sedan fick han ligga i vagnboden, där var svalast. Vinden ven genom de glesa brädorna, som det spelade en melodi, och farfar låg där och sa ingenting.

Snart skulle det bli begravning, jag fick vara med, hade fått en kjol och blus i vitt, den kom från en kusin i Göteborg.

Samma dag som begravningen skulle äga rum fick jag gå upp i hagen för att plocka några stora blåklockor som växte på ett särskilt ställe, dom skulle jag lägga i graven.

Det var en vacker sommardag han begrovs, men jag tyckte det var hemskt, hade nog hellre stannat hemma om jag fått, men så var seden då. Flera år senare hände det att jag tyckte han fanns kvar där inne i stugan,då jag gick förbi, det kändes lite kusligt.

18 / En dag bad mamma mig att gå till affären för att köpa för fem öre jäst. Här får du tio öre(det var en liten silverpeng, femöringen var av koppar och flera gånger större,men bara hälften så mycket värd) Jag kunde inte förstå att en liten peng var mer värd än en stor, så när jag gått en bit, smög jag mej tillbaka och bytte ut den lilla tioöringen mot den stora femöringen.

Nu var jag nöjd och vägen till affären kunde börja, det var en sandväg och det växte gräs och blommor vid kanterna. För att få tiden att gå och för att jag skulle ha litet roligt kastade jag femöringen utmed kanten på vägen. Jag ville bara se hur långt den rullade, det gick bra ett par gånger, sen hände det som inte fick hända, den rullade in i gräset,jag kunde inte hitta den.

Förskräckt, snopen och dum kände jag mig när jag fick gå hem och tala om vad som hänt, till affären vågade jag inte gå utan pengar.

Jaha! där ser du! sa mamma, synden straffar sig själv. Du skulle hört vad jag sa! Jag tog aldrig fel på Fem och Tio öre efter det.

19 / Jag var en "pojkflicka" kan man säga, det fanns ingen flicka att leka med i närheten, i alla fall inte i min ålder. Det blev grannens barn Stig och Pelle som blev mina lekkamrater. Jag blev nog lite tuff ibland klättrade i träd och sparkade fotboll som en pojk.

Jag skrek en hel dag för jag inte fick följa med Ture och Yngve till fotbollsplan uppe vid kyrkan. Mamma sade nej ,det var långt, en mil, och ingen cykel hade jag.

Det kunde bli lite långsamt ibland, då var det bra att ha fantasi. Jag kunde t ex göra en lekstuga intill ladugården, där bland bråte kunde jag finna några skärvor från tallrikar o dylikt. En gång fram på senhösten hittade jag en cykelslang och en kasserad kaffekittel. Kaffekitteln satte jag på lekstugetaket och slangen ner, en propp i hålet med väl omknutet slut. Nu du sa jag till mamma, har jag det modernare än dig, för jag har vatten inne. Men efter en frostnatt fick jag se att det inte kom något vatten, ja då skrattade mamma. Så var det med den vattenledningen.

20/ Jag hade tidigt på året fyllt sju år, jag bara väntade och längtade tills skolan skulle börja.

Detta fantastiska att kunna läsa, vi hade några böcker som jag fick titta i, skulle jag kunna läsa dessa krumelurer någon gång?Ja det hade jag bestämt mig för. Min läshunger var stor.

Första dagen i skolan, oh vilken lycka Fröken Bengtsson var så snäll, hon talade att när hon ringde i sin lilla silverklocka, med svanen på,då skulle vi ställa upp oss två och två i rad och tåga in, så spännande det lät. Tänk att få så många kamrater,bara det fick mej att hoppa och dansa.

Jag hade en rosa klänning på mig,den var tunn, och kanske lite för fin egentligen, men så kom den också från Göteborg. Där var man nog lite finare än på landet.

Fröken satte sig vid orgeln varje morgon, och efter vi läst morgonbönen skulle sjunga en psalm t ex Din klara sol går åter upp. Fröken talade också om när det var middagsrast, då skulle vi äta våra medhavda smörgåsar, om vi inte redan hade nallat på dom förut förstås. Dassen med flera hål, var i ett särskilt hus på gården, dit kunde man få springa ibland när det var bråttom.

När det var bra väder lekte vi på skolgården, sparkade boll eller "slog munk" som liknar brännboll.

21 / En dag då jag gick från skolan var det ganska varmt,solen sken fast det var vinter. Jag hade en tjock brun kappa och en blå kofta med blomsterbroderier på.Jag tog på mej kappan och eftersom jag inte fick komma hem utan koftan stoppade jag in den under kappan.

När jag gått en bra bit tyckte jag att det blev så hiskeligt varmt, jag öppnade kappan och tog fram koftan, då fick jag se att jag hade en likadan på mig, jag höll på att få dåndimpen, som man sa förr, svimma alltså.

Då kom jag på att koftan jag tagit var Etel i Boviks, hon var äldre än mig och gick i folkskolan. De hade slöjd för min fröken på eftermiddagar, Etel hade hängt sin kofta i vårt rastrum. Det var bara att gå tillbaka och smyga mig upp för trappan, så ingen såg mig hänga tillbaka koftan.

Sedan fick jag skynda mig hem.

22 / När första terminen närmade sej sitt slut, skulle vi ha Luciafirande.Min klasskamrat Siv fick en vit duk över axlarna och glitter i håret och så sjöng vi.

Vi hade en Julfest närmare jul, då hade vi gjort krulliga julgranskarameller, fröken hade dukat så fint, vi fick godis och äpplen.

Lyckoslanten var en tidning som sparbanken delade ut till alla barn,Spara och Slösa var en serie,den ville jag läsa om genast, då kom Leif i Goddalen och var lite tyken och viktig,han var äldre än jag, kan du säga vad det är för en bokstav och pekade på bokstaven L. Ja det kan jag, L sa jag och satte näsan i vädret, tänk, för att jag kan läsa också. Han blev nog lite snopen tror jag.

Min dröm hade gått i uppfyllelse,jag kunde läsa. Nu skulle jag läsa böckerna vi hade hemma tänkte jag.

Sådana böcker skall du inte läsa sa mamma, det är kärleks-romaner, och dom skall man läsa när man blivit stor, tyckte hon. Fanns de skulle de väl läsas,och så blev det, fast jag begrep väl inte allt, men bara jag fick läsa så kändes det bra.

22 / Det skulle bli julfirande hemma också.

Vi hade tjatat till oss en gran. Vi hade inte så mycket att hänga i den, några kristyrfigurer med ett bokmärke i mitten blev det. Det var inte så ofta vi fick något sött så det var väl inte så konstigt att jag smög mig bakom granen och gnagde runt bokmärket, oh så gott det var, jag kan komma ihåg hur det smakade.

Men säg den glädje som varar beständigt. Mina bröder såg visst allt tror jag, naturligtvis hade dom sett att jag varit där och bitit.Full fart till mamma och tjallade, mamma kom och beskådade, minsann tro jag inte vi fått råttor i granen sa hon jag skämdes så förskräckligt och mina bröder blev nog lite snopna, de hade nog räknat med större replissarier.

Jag hade fått en docka av celluloid när min syster Asta föddes, den hade gått sönder på hälarna, då tog mina bröder bitar av den och lade på den varma vedspisen.Det tog eld och brann med en blågrön låga, spännande tyckte dom, men jag blev ledsen att dom plockade sönder min docka. Det var kväll, mamma var i ladugården och mjölkade. När hon kom in sa hon, här luktar docka.

23 / En dag kom en tant Sigrid i Hogen och gav mig en banan.

Här skall du få lilla Maj, du vet inte när du kommer att få bananer härnäst för nu har det blivit krig förstår du och då kommer inga båtar med bananer.

Åh så dramatiskt det kändes. Jag åt bananen med största andakt och det gjorde väl att jag inte kunde glömma den ljuvliga smaken. Jag var sex år den gången, inte trodde jag att det skulle dröja sex år innan jag åt banan igen.

23 / Min mamma hade mycket som hon ville pröva på. Som t ex göra potatismjöl,Mamma rev potatisen och sköljde i många vatten så det blev aldeles vitt.

Det var spännande att se det vita mjölet ligga där under vattnet och att dra med fingrarna i, det knarrade så härligt.

Hon hade inte bara grönsaker, hon sådde lin också,det var så vackert när det blommade. När linet blommat ut,skulle det brötas, häcklas och spinnas, hur i all världen kunde hon hinna med allt. Det verkade som hon var både inne och ute på en gång. Fullt med blommor fanns runt knuten och prydligt var det.

24 / Augustipäronen hängde i klungor, en gren var så långt ner,den var lagon för mig att plocka ifrån.

Jag hade med mej till skolan kommer jag ihåg. I bland fick jag gå till hönshuset och hämta ägg, det var inte alldeles lätt, för ibland låg någon höna i redet,den kunde hacka till på handen när jag stack handen under hönan för att känna on där fanns ägg.

I bland passade jag på sommargästerna och frågade om jag fick följa med dem till sjön, det hände i bland att jag fick föja med, det var så roligt att bada. Ensam fick jag aldrig gå, men simma lärde jag mig ganska fort.

25 / Farfars katta hade hunnit bli tjugosju (27 !) år. Hon hade aldrig varit inne i huset, kattor skall vara ute och ta råttor, så var det för det mesta på landet.

Men våran katt från Skogshyddan fick alltid vara inne, då skulle väl farfarskatten också vara det tänkte jag. Försök inte sa mamma, som vid det här laget kände mig. Men jag lockade in kattan i hallen med mjölk, det gick ju bra! snabbt stängde jag dörren. Katten blev rädd, for som en blixt upp i gardinerna, fullständigt galen! Hon fortsatte upp för trappan till andra våningen och gjorde likadant där. Usch så gardinerna såg ut, jag öppnade dörren och fort som smet kattskrället ut. Vad mamma sa när hon kom in har jag nog förträngt.

26 / Ibland skulle korna vallas på utmarkerna som kallades Vallarna. Det blev min uppgift.

Lite ensamt kändes det allt,särskilt när smultronen var slut och korna fick för sej att gå som de ville, ingen hade jag att prata med.

Kallt kunde det också bli när det blev kväll och dagg, barfota som jag var. Då kunde jag ställa mig på en sten som solen värmt, eller satte mig på huk och kissade på fötterna, det hände att jag stack fötterna i en nygjord korepa,bajen var ju lös ock varm, smutsigt var det,men nöden har ingen lag.

Det blev ju varmt en stund i alla fall.

27 / Jag var nu så stor, elva år, och jag fick hjälpa till så mycket jag hann, hämta mjölkflaskorna vid vägen,lassa hö, eller ta mot hö i lasset ta upp säd och knyta neker(kärvar), vara med vid tröskning, bära ved och vatten,det fanns inget vatten indraget i huset,diska rensa i grönsakslanden och laga mat.

En gång skulle jag steka fläsk,medan mamma var till bäckkällan för att tvätta. När fläsket är brunt på båda sidor tar du upp det sa mamma sedan gör du sås, lägg i vetemjöl i fläskflottet och rör om, när det är brunt skall du späda med vatten. Ja det gick väl bra, men såsen blev tjock, jag gick ut på trappan, ropade på mamma. Hur gör jag nu ? späd med mera vattten,,ja så blev det sås till slut i alla fall.

28/ Folkskolan, ja det var ju nästa steg i livet. Vad man kunde våndas ibland över läxor som jag inte hunnit läsa och inte trivdes jag med magistern.

Han ville gärna berätta minnen från sin studietid, timma efter timma.När jag på en rast sa till min bänkkamrat, han skall väl inte prata om sina minnen nästa timma också, det gör han nog sa hon och skrattade. När timman kom så fortsatte han prata igen, då tittade jag på min kamrat och skrattade lite, det såg han, genast förstod han vad vi hade menat och han berättade så här.

Ni skall betrakta skolan som en resa genom livet och det jag berättar skall ni ta som godbitar på resan! Det var ju lärdom på annat sätt jag hade velat ha.

Vi fick även hjälpa till i hans trädgårdsland, det skulle ingå i skolarbetet sa han.

I bland kom prästen och skulle höra hur vi kunde läsa och dylikt, då skulle vi först stå upp vid bänken,niga och bocka för honom.

En gång om året kom en läkare och sköterska för att undersöka oss.Pojkarna fick vara ute medan vi flickor i bara underkläderna skulle gå in en och en.

Doktorn lyssnade på oss och tog blodprov, det var spännande för det hände ju inte så mycket på landet.

En gång om året fick vi åka taxi, flera i en bil, när vi skulle till tandläkaren för undersökning, han fanns i Stenungsund. Ja nu minns jag att jag hade haft tandvärk en hel vecka, jag sa till magistern att jag behövde till tandläkaren. Han sa du får vänta för det kan inte gå an att en får åka till tandläkaren och jag fick vänta länge, så länge att nerven i tanden dog.

Jag hade så ont, frågade mamma, vet du inget som kan ta bort värken. Det skulle vara ett hårt slag mot käken slå mej då sa jag! Nej det kan jag inte sa hon, du har ju inget ont gjort.

Ena dagen hjälpte det med kallt vatten i munnen, men den andra dagen behövde jag varmt vatten, det var inte så lätt, särskilt på nätterna.

En dag när jag kom hem från skolan sa mamma du får gå upp till tant Agnes på Myra och fråga om kappan, som skulle sys om,var färdig. Jag gick genom hagen, där växte höga furor, tanden den värkte mer än vanligt,och jag trodde nog närmast att det nog inte gick att leva med all denna värk. Då när jag gick där och tittade upp mellan furorna, liksom blixtrade det till i käken och så försvann värken!

Jag blev mycket förvånad först och trodde att snart kommer nog värken igen, men allt eftersom tiden gick förstod jag att det var slut med värken,äntligen.

29 / Om vi inte hade böcker i skolan som var tillräckligt nya så fick vi det besvärligt, då kunde vi inte följa med dom andra i undervisningen.

Detta hände mej, jag fick använda brödernas böcker och det var några år emellan så det stämde inte alltid så bra. Jag frågade mamma om pengar till en ny geografibok Hon sa, vi har inga pengar , du får plocka nypon och sälja i affären, två kronor och sjuttiofem öre kostade boken,.

Jag plockade och rev sönder mina armar, Alla som vägt ett nypon i sin hand vet hur lite det väger. långt om länge fick jag korgen full. Då kom åter en motgång, baggen som stod tjudrad på åkern hade ett väldigt långt tjuder, det hade jag inte räknat med. Det var en mycket torr sommar jorden hade stora sprickor. Jag råkade komma för nära baggen, han kom i full fart och buffade till korgen så jag tappade den och en hel del trillade ner i sprickorna. Jag kommer inte ihåg om pengarna jag fick räckte till geografiboken.

30 / Det hände någon gång att jag fick gå på födelsedagskallas till någon skolkamrat. Nu var det där med present förstås.

Fantasin har alltid varit min följeslagare. t ex kunde jag hitta på att leta upp en stor potatis klyva den snyggt och sätta in ett par kronor (surt förvärvade),sätta ihop potratisen igen med hjälp av tändstickor och knyta ett band om.

Var det sommar plockade jag en bukett blommor eller ritade en vacker bild, det var jag ganska bra på.(om det fanns papper förstås).

Britta fyllde år och jag fick vara medpå kalaset.

Vi lekte lekar vid sjön, Britta och hennes syster, Gunvor,hade så fina skära klänningar, som deras mostrar hade sytt.

Vi fick sitta i finrummet och äta, fick bl a kex med Raketost på(osten låg i ett smalt rör av papp,som kunde skjutas upp ovan kanten och där skäras av med en kraftig tråd). Brittas mamma sa , doppa nu töser, men jag satt stilla och rörde ingenting, hon frågade vad det var? Min mamma har sagt att jag inte får doppa när jag är borta! Då skrattade alla, det som menas med att doppa vid sådana här tillfällen var att man skulle ta för sig att äta.

När jag skulle gå hem var det skymning och Brittas pappa skrämde upp mej rejält. Han sa. När du kommer till Järsängslia(en lång backe) så kommer det ett skogsrå som är ihåligt i ryggen och har huvudet under armen och blodet droppar då får du skynda dig förbi för det vill ta dig. Jag kom till lia och såg så fina lysmaskar vid vägkanten, men så kom jag att tänka på det där hemska och då sprang jag så mycket jag orkade uppför backen, det kändes som någon flåsade mig i nacken, strupen torkade ihop och benen kändes som blyklumpar. Till slut var jag tvungen att se mig om, ingen fanns där som väl var, och jag kom så småningom hem och fick krypa i säng.

31 / Vi fick order att vi skulle ut till bönderna och plantera skog, nähä sa pappa, det skall du inte göra, för de vill bara ha gratishjälp, de kan gott plantera sin skog själva! Vad han inte tänkte på, var att det kallades för skolk om vi inte infann oss.

Jag fick ett fasligt snärj att dels fråga någon kompis om jag fick åka med dom, om dom hade vägen förbi förstås. Jag hade ju ingen egen cykel ännu, dels smyga mig,pappa fick ju inget veta.

Ja slita fick vi verkligen pojkarna hackade hål och vi flickor fick sätta ner plantan, magistern kom och tog tag i toppen, för att känna att den satt ordentligt fast, annars fick man göra om det, vi bankade runt plantorna med knytnävarna så knogarna blödde.

Vid rasten fick vi i bästa fall lite godis och dricka,ibland ingenting.Skäll fick jag av pappa när jag kom hem, för att jag hade varit olydig.

Aldrig minns jag att jag var hemma från skolan, fast jag var förkyld vid flera tillfällen men förkylning var ju inget att stanna hemma för på den tiden.

32 / När jag var fjorton år, skulle vi åka på skolresa till Göteborg. Det skulle bli mödosamt på många sätt.

Jag hämtade mjölk i Krogarne för en tant Hulda i Sandvik, för det fick jag 50 öre gången. Vilken summa det var, jag räknade hur många dagar ja behövde gå för att få ihop en femma, det blev många steg i den branta backarna.

John Lundberg undrade om jag kunde plocka ner körsbären i dom där höga, höga träden, ja sa jag, det kan jag nog, jag tänkte på pengarna jag skulle få, fem kronor om dagen! Det var ju ett bidrag till resan. Så kom äntligen dagen för den stora resan. Redan före klockan fyra var vi uppe. Vi skulle cykla till Ödsmåls station. Jag hade fått köpa en cykel av Göran på Slussen, för det facila priset av trettiofem kronor. Det var en bättre begagnad som det heter.

Framme vid Ödsmål fick vi vänta på tåget till Göteborg. Vid stationen fanns en kiosk som blev välbesökt av oss, jag åt då glass för första gången, små avlånga gröna glassar som smakade helt fantastiskt och kostade tjugo öre styck. Resan till Göteborg var ett spännande äventyr.

Väl framme skulle vi åka runt i stan med spårvagn hit och dit. Sjöfartsmuseet, Slottskogen och Naturhistoriska museet, vi åt våra medhavda smörgåsar.

Sedan åkte vi till Liseberg, det var det roligaste på hela resan. Berg och Dalbanan var ju det häftigaste,Spöktåget och Lustiga huset. När vi gick därifrån var det sena kvällen, ett par militärer sa till oss, gå hem och lägg er ungar, vänta tänkte jag om ett par år är jag ingen unge längre.Då kanske jag är här i stan och arbetar, då går jag på Liseberg så sent jag vill!

Vi var ganska trötta när vi kom till Ödsmål igen och skulle cykla hela långa vägen hem. det var nog ca fyra mil hem. När vi kommit halvvägs gick min cykel sönder,på ett sånt konstigt ställe, så det kan ingen tro,där sadeln sitter fast på ramen fanns en bit rör,det gick rakt av.

Cykeln fick ställas vid en lanthandel sedan magistern hade väckt handlarn, klockan var ett på natten, han lovade att skicka cykeln med mjölkbilen nästa morgon.

Jag fick gå och åka bitvis med pojkarna och magistern, jag önskade att jag vägde lite för dom var ju trötta dom också. Hem kom vi och jag somnade genast.

Nästa morgon vaknade jag av ett fruktansvärt oväsen, pappa hade sett att cykeln inte var hemma,jag for upp ur sängen och försökte förklara det hela, han trodde att jag sålt cykeln för att få pengar att roa mig för i stan! Det slutade inte roligt.

Handlaren hade glömt att skicka med cykeln nästa dag, oj oj skällandet tog aldrig slut. Först efter ytterligare en dag kom cykeln.

Sedan skulle den ju lagas, det får du gå till Göran och få den lagad, det får han göra gratis.

Jag gick till Göran, av mamma fick jag två kronor och femtio öre,som hon smög till mej för att jag inte skulle skämmas för mycket. Göran var snäll, han lagade cykeln och tog pengarna förstås.

Det var då jag bestämde mig för att så snart som det var möjligt, skulle jag flytta hemifrån, det här var för mycket för mig.

Men jag hade inte gått och läst, konfirmerats alltså, så det skulle bli en dryg väntan.

33 / När vädret var fint och det var söndag, då var man ledig, Asta och jag gjorde en utflykt till Finkatosia, där vid dammarna , bredde vi ut en filt satte oss och åt en apelsin drack lite saft och hade det skönt.

34/ Tant Ingrid i granngården var sjuk,Cancer i levern sa dom, det finns inget att göra åt,så hemskt, kanske var det smittsamt? Det trodde åtminstånde jag. Mamma och jag plockade blåbär i skogen en bit från deras gård, då träffade vi tant Ingrid, som för tillfälligt var ganska kry, hon var vänlig och rar. Mamma frågade hur hon mådde och om hon hade funnit några bär?

Ja sa hon, kom du hit Maj här är gott om bär! men jag var rädd för smitta kunde inte tänka mig att gå nära henne, utan jag sa istället lite snäsigt, åja här är allt gott om bär här också ! Mamma var inte sen att stöta till mig i sidan och gav mig en vass blick, så hade jag gjort bort mig.

Men vad värre var, strax efter detta hände hade hon blivit sängliggande och hade frågat om jag kunde komma till henne, men då skämdes jag så hemskt att jag inte kunde gå dit.

35 / När kriget var slut (1945) och båtarna började komma till vårt land igen. Det hade kommit en båt med bananer.

Affären i Hogen hade fått hem bananer, vilken lycka, jag hade tant Sigrids sista ord om bananer i färskt minne fast det hade gått många år sedan dess. Det var bara ett krux, det var ransonering,man var tvungen att lämna en bit av en kaffekupong för att köpa ett kilo bananer.

Jag bönade och bad, men pappa som bestämde,gick inte med på att ta av kaffekupongerna till en sådan struntsak som bananer, han hade under sin tid som sjöman fraktat bananer så han hade förätit sig på bananer, men jag då!

Då blev jag så arg, så jag tog två kronor och femtio öre i hans plånbok, det kostade bananerna, så tog jag kaffekortet gick till affären och sa. Jag vill köpa ett kilo bananer. Det skall du få sa den snälla tant Agda i affären, det blev en stor påse, jag betalade och räckte fram kaffekortet som hon skulle klippas en bit ur, tant Agda sköt tillbaka kortet över disken och sa, det blir nog bra med det lilla Maj, med stor lättnad hade hon räddat ändanpå mig den gången. På hemvägen åt jag upp alla bananerna själv, mest för att ingen annan skulle behöva få ont av detta än jag själv, det konstiga var att jag ångrade inte en sekund,fast detta var något jag aldrig kunde drömma om att göra varken förr eller senare.Mitt tilltag blev aldrig upptäckt.

36 / Vid några tillfällen fick jag gå till tant Hanna med stickegarn som vi sa förr. Det var garn som mamma spannn på spinnrocken om kvällarna, det skulle Hanna, som ägde en stickmaskin sticka strumpor till oss, mest stickade hon strumpskaften så mamma fick sticka fötterna.

Tant Hanna var mycet envis, om vi bad henne sticka extra långa skaft till mig, som hade långa ben, sa hon det skall var så här långa och därvid fick det bli, det blev så där en decimeter för korta, där frös jag, förutom att dom kliade förskräckligt, särskilt när dom blev lite fuktiga, men ylle är ylle , inget snack om den saken.

37 / På hösten när det skulle tröskas, var det jobbigt värre.

Pappa hade gjort en "vandring" som skulle köras med häst, som skulle driva tröskverket, som stod på logen. Min uppgift var att köra hästen, runt runt hela tiden skulle jag hålla jämn hastighet, vid några tillfällen kunde jag inte detta,jag blev också nervös över att alltid bli tjatad på och sa jag emot fick jag stryk, många gånger oförskyllt. Sedan tröskningen var gjord skulle säden harpas, det kunde ta många dagar. Det hann bli många blåsor i händerna innan det var färdigt.

39 / På 1940 talet var det många stränga vintrar, då frös vattnet i brunnarna, vi fick smälta snö, men det blev inte stora mängder av detta.

40 / Det var dags att konfirmeras.

Det var en mil till kommunalrummet, dit fick jag cykla först på lördagarna,sedan hela sommaren,minst vaje dag så nog blev man vältränad.

Vi skulle lära oss psalmverser och hela katekesen utantill.

På rasterna hade vi roligt, förutom när pojkarna välte dasset.

Vi började bli lite vuxna, så det var roligt att kolla in pojkarna också.

Prästen som undervisade var väl som vem som helst egentligen, men han hade sina ideer. Han kunde säga, ni skall inte göra som jag gör utan som jag lär och så tände han sin pipa och cyklade hem genom hagarna.

Prästen sa dans på dansbanorna var syndigt, men tar jag mig en svängom med gumman i köket ibland, då är det ingen synd, det kändes lite förbryllande ibland.

När det närmade sig konfirmationen, frågade vi om vi kunde få ha vita klänningar? Nej sa prästen, det hjälpte inte att vi hört att i Göteborg fick de ha vita klänningar. Så vi skulle konfirmeras i svarta skor, strumpor och klänningar, det var dystert.

Mamma var orolig att jag inte skulle kunna frågorna, bekymra dig inte, sa jag.

När vi stod i sakristian, innan vi skulle tåga in och sätta oss, var det någon som frågade lite närvöst, vem får frågan först?(vi skulle förhöras en och en) Den som går in sist blir det, sa prästen. Då sa dom andra , det vill inte jag, och inte jag, jasså tänkte jag, då kan jag passa på att gå sist så har jag klarat av den saken med en gång så kan jag känna mig lugn. Trons artiklar blev min fråga, den klarade jag fint. Pappa var inte med i kyrkan, bara mamma, jag har nog undrat varför, många gånger. Nattvarden hölls vid söndagens mässa dagen efter, det var en underlig känsla att äta den papperstunna oblaten och dricka vin, det var skarpt minns jag, och så sa prästen, gå och synda icke härefter,så dumt tyckte jag, syndar gör man ju genast, så då var väl detta ingen nytta till? Eller?

Så var man nästan vuxen och det betydde att man skulle ut i arbete och försörja sig, som det hette. Min moster Iris tillfrågades om jag kunde få bo hos henne så länge medan jag sökte plats.

Yngve som redan hade flyttat till Göteborg kom och hämtade mig med bil en lördag. Så bar det i väg till Göteborg med en resväska kläder och tjugo kronor på fickan. Det var spännande och så långt hemifrån.

Efter två veckor och besök i flera familjer, fick jag arbete i en villa inte långt från min moster.Det var ett äldre par som behövde hjälp med mat,upphandling och städning, för det fick jag etthundra kronor mat och husrum.

Första hundralappen växlade jag till femkronorssedlar för att jag riktigt skulle se hur mycket jag hade.

Ja här slutar nu historien om min barndom,jag är nu femton år och känner mig både liten och stor.

Maj

Stjärnan

Över Kärleks hav min julle, sam förutan hamn och mål
och var stranden finnas skulle, lärde ej magnetens nål

Men en stjärna i det höga lyste natten , en allen
och vid henne hang mitt öga, o, hur skönt var hennes sken

Nu ett moln har gömt min stjärna, det är mörkt där förr hon stod
Himlen mistat sin lanterna och mitt hjärta mist sitt mod

Än en gång från himlabågen, sköna stjärna blicka ned,
Se på mig och över vågen, än en gång min kosa led.

Icke må du längre tindra, ensamt över Göteborg,
Gå för Orust opp och lindra, stackars Appolonias sorg.

Förhistorien till denna dikt är enligt ett gammalt tidningsurklipp, ej daterat eller signerat, följande. Esais Tegner träffade år 1818 i Lund en yngling, 18 årige Henrik Bildt, född i Regensburg i Bayern, men av släkten Bildt på Morlanda. Henrik insjuknade i nervfeber (tyfus) och fast han fick den bästa vård genom Tegners försorg som skaffade två läkare till hans sjukbädd, så avled han efter en kort tid. Tegner ordnade med begravningen och satte in en dödsannons i Stockholms-Posten, i föräldrarnas ställe då dessa vistades i Tyskland.
Esais Tegner skrev en dikt till Henrik Bildts minne " Den främmande ynglingen", som han bad Carl Gustav von Brinkman översätta till tyska. På något sätt var Tegner bekant med Henriks syster Appolonia och tillägnade henne ovanstående dikt.

Löjtnant Daniel Henrik Bildt f.1783 3/6 från Torebo
Gift 1825 6/10 med
Fröken Appolonia Fredrika Bildt f. 1897 10/2 från Morlanda
Flyttade till Tunhem 1825

Anneli hade just gift sig med en läkare och bästa väninnan undrade om han var rik.
– Så klart han är rik, sa Anneli. Trodde du jag gifte mig av hälsoskäl?

Maken började närma sig de åttio men trots detta fick han ännu en gång spänna för Brunte för att hämta barnmorskan. Han klappade stillsamt om hästen och sa förtroligt:
– Ja, du Brunte, det här blir nog den sista barnmorskeskjutsen som vi gör tillsammans. Du börjar ju bli rätt gammal nu.

När föräldrarna vinkar av sin nygifta dotter och dennas man börjar modern gråta. Fadern tröstar:
— Javisst har vi förlorat vår dotter, men tänk på att vi istället fått en ledig toalett och en telefon som inte ständigt är upptagen.

Polisen:
– Men var fick ni alla krafter från till att hålla fast tjuven, fru Larsson?
– Jag trodde det var min man som försökte smita ut.

Stina, som inte alltid har varit så snäll mot sin man, har blivit änka. Gråtande säger hon till sin väninna:
– Nu när han är borta vill jag inte leva längre. Jag vill följa honom i döden...
Väninnan:
– Men kära Stina, låt den stackars mannen få vara i fred åtminstone i några veckor!

Julias stuga

I skogen vid gamla landsvägen som går från Nävrekärr till Baggetorp,ligger strax under ett högt berg och med ett mindre berg framför, grunden efter en gammal stuga. Den mäter tre gånger sex meter och var troligen försedd med en snedbyggnad på gaveln, som förstuga och vedbod.
Stugan lät Adolf Edvard Johansson bygga åt sin hushållerska Julia Olsdotter f.1851 29/4 omkring 1890 talet.
Julia Olsdotter kom från Kolbuxeröd och var dotter till Olle Berntsson och Charlotta Olsdotter.
När Julia blev med barn fick hon tydligen inte komma hem till föräldrarna, för när hon föder barnet vistas hon som inhyses hos Abraham Johansson Lunden.
Julia och barnet en dotter som fick namnet Josefina Henrika Henriksson blev kvar på Lunden under ett år, för 1886 flyttar hon och barnet in som piga till Nävrekärr.

En av de få som minnes Julia är Anna Andersson Nävrekärr, hon var omkring 12 år när Julia gick ur tiden.
Anna berättar att hon gick till Julia på Skogen som hon kallades med mjölk och att det var Annas farfar som hjälpt Adolf bygga stugan. Anna berättar vidare att hon tyckte Julia var lite egendomlig för hon trodde på trolldom och var som vidskeplig, men tillägger, hon var ärlig och regäl, vilket framgår av att hon lär ha sagt. "Sockna skall inte behöva hjälpe mej för att ja har burit mej illa åt, utan det skall den göre som är sager (medskyldig) och det är den en skall sätte åt.
Detta har hon tydligen också gjort, för enligt uppgift fick Josefina Henrika vara med och ärva fadern när han var död.
Julia på Skogen dog den 18-07- 1919 68 år gammal.

Julias dotter Josefina Herika Henriksdotter f.1885 den 10-5 tjänade i ungdomen som piga. Sedan tjänstgjorde hon vid Posten på Henån,hon kallades då ofta för Fina på posten eller poste-Fina. 1913 flyttade hon till Göteborg.

Efter Julias död blev stugan flyttad till Musseröd och uppbyggd på Tegen. Numera är det bara en liten stengrund bevuxen med några träd som vittnar om ett fattigt och strävsamt kvinnoöde.

Henån feb. år 1999
Karin o Åke G.

FÖRENINGEN ORUSTS SLÄKTFORSKARE